

Nro. 32.

A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A' KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben, Keüden Octobernek 15. ik napján
1802-ik ofszondóban.*

B é t s.

Tegnap reggel, a' Királyi testörzö nemes Magyar Seregtől huzonrégyen, Fő Sirázfamester Titt. *Bauškady Bálint* Ur Kórmánnya alatt Posonyba küldettek, olly véggel, hogy ott, az oda lemenendő Császári és Királyi Felségeknék szolgálatot tegyenek. —

Melly igen drága légyen itt az elefég, a' következedőkből ki tettzik. A' borsónak és babnak 16 Rh. forinton, a' lentifének 15 forinton megyen Posonyi mérője. A' káposzta - szüetet is igen vékony, úgy annyira, hogy 100 fő középlzerű káposztát 18 Rh. forintnál 's 36 krajtzárnál alább venni nem lehet — A' kertti zöldség is szer

felett drága — Grümöits az időn felette nagy
Lösséggel termett; még is 3 vagy 4 körtvéynél,
's ugyan annyi a máni többet egy garafon ven-
ni nem lehet — A' vizeknek kitűnyése miatt a'
hatal nagy on dőlnek.

Az Udvari Ujságbao ezek olvastatnak: **Fő**
Cs. Kir. Főszeg. hűéges Jobhágyainak 's neve-
zetesebbek Főszegényebbeknek Könyebhítésén,
személyesen is a' lehetőségig mindenkör töreked-
ven, olyan Kabinéthéli kigyelmes Rendeléli mélt-
tóságnak az **A s ó = Auſtriai Prézis B. Sumeraw**
úrhoz tartsátok: hogy azon külső város béli la-
kosok számára, a' mellyekben az ezen éltendő
béli nagy izgatóság miatt a' kútak ki apadván,
inni és konyhára való víz dolgában nagy fogyat-
kozás vagyon, a **Cs. K. Flá lóbból való izúgoknál,**
hámos lovakkal és a' katoná bágázsiás lovakkal
minden nap vizet hordjanak, 's azt ott, a' sze-
gényebb lórsú háznépekre való különös vigyá-
zattal oszták ki. A' melly áldott munka, a' fő-
lyó **BOkGÖB, Genetikétől fogva, a' Leimgrube, Spi-**
talberg, S. Ulrich, Joseffadt, 's más külső váro-
lokban, már folyamatban is vagyon.

Prága, Oktob. 11. dikién:

Károly eő **Kir. Fő Hertzegséze** tegnap éltvé-
li 6 órakor ide szerentsésen meg érkezett, és 108
ágyukák dörgése által közfötetett. Egyéb te-
ki. te. ben is, valamint a' katoná, ugy a' pol-
gári fegyveresek, 's minden itt lévő Előljárok és
lakosok, minden rangjához illő ceremoniákkal,
leg fényesebb paradéval, és igen szép rendtartás-
sal, fogadták eő **Fő Hertzegséjét,**

Triest.

Azon Spanyol országi 3000 juhak, a' mellyek
a' **Felsőges Urunk Status- és Kamerális jószágai-**

ban való júlta-tásnak tökéletessítettére végett az ő Fellege rendelésére a' Spanyol tartományokban, vallogava fel vásároltattak, jó gondviselés alatt hajókca ide érkeztek.

P e s t.

Laquier, Vác és *Remont* polgárok, mind hárman a' Bétsben lévő Frantzia Követséghez tartozó személyek, a' napokban ide érkezven, a' *Hét-Elektor* nevű vendégfogadóba szállottanak be; a' honnét ezen hónap 12-dikén, minekutánna minden itt található ritkaságokat, a' Botanikus kertet, a' Tsillagvisgáló tornyot, az Univerzitás könyvesházát, 's egyéb e' féleket, 's néhány nem nagy mezlizeségre lévő városainkat, Egert, Gyöngyöst, &c, meg szemlélték volna, Kész helyen keresztül Béts felé vissza utaztanak. *Laquier*, a' 16-ik Regiment Oberstere, és mint Adjutans Bonapartéval járt Egyiptomban. Nem soká, mint Nemzeti Agens, valamelyik Afrikai Fejedelemhez fog az Orizáglószektől küldetnetni. *Vác* egy tanult ember, a' ki magát Botanikus munkái által ismérteffé tette. Katona korában mint Volontér a' Vadászok között szolgált. A' nálunk termő és az ő hazájában nem található, plintakból, mazokból, és füvekből, gyűjtemént csinált itt. *Remont* törvénytudó ember.

Székesfejérvárról, Oktob. 6-s dikán. Méltónak tartottam meg irni a' Kurirnak, mitsoda pompával iestalláltatott *Ürményi József* Ő Excellentiájá Fejér Varmegyei főispányagába, *Serafikus Ferentz* napján, az az, 4. Oktob. Báró *Ortzy László*, Abaujvár' Nagy tekintetű főispány által, Izép, és gyökeres Orátiónak elmondásával Székesfejérvárbán a' volt Kármélték templomában. Acceptaltatott, Fejér vármegyének, már is nagyra ment; de még nagyobbra meendő

Fő Natáriussa, Fő Ispányunk nagyobbik fia, sziv-
re bé ható oratóziója által. Már (ásárnap este
a' város illuminálva volt. Hetfőn végben me-
vén az inflallatzió, a' nagy templomba, a' Püs-
pök ő Excellentiája, pro felici regimine, hosz-
fzas erányos misét szolgáltatott. Ez után ő Ex-
cellentiája, a' Püspök, a' nagyobb, a' Barátok
pedig a' kisebb rendű embereknek gazdag ebé-
det adtak. Ezután, a' verbunkos katonák figurás
táncaikkal, a' Fő Ispány Ur ő Excellentiája ab-
lakja alatt, mulattatták ő Excellentiáját és a'
jelen lévő sokaságot. Az estvéli 7 óra bé követ-
kezőn, Fő Tiszt. Kánonok Nagy Pál Ur, kívül
a' városon, olyan tüzi játékot adott, a' minéműt
Fejér vár még alig látott, a' mely, a' mint mond-
ják került 700 forintokban. A' Peremartoni pa-
pi Társaságnak Seniora pedig, T. Ketskeméi
Sigmund Ur, ezekkel a' Versekkel köszöntötte ő
Excellentiáját, mellyeket maga adott ő Excel-
lentiája kezébe; ő Excellentiája pedig kedvesen
vette:

Promeruit titulos, Joseph Ürményius altos
Francisci titulos, dat Diadema dies.
Vivat! sit generis decus, immortale parentum!
Hoc precor! hoc votum, sit maneatque me-
um!

Eljen az Ürményi József sok időket
Fő Ispányságában ne érjen meddöket
Erjen minden jókkal de bővölködöket
Arany kerekeken forgó esztendöket.

Helvétziai Respublika.

„Bohnaparte, a' Fr. Respublika Első Konzül-
ja és az Olasz Respublika Elölülője, a' Helvétziai
Respublika 18 Kántonnyaihoz. St. Cloudból, Sept.
30. dikhán: — „

„Helvétzia Lakosai!

„Két elzendeőtől fogva szomorú ábrázatot vettetek fel. Egymással ellenkező faktziók, egymás kezéből ragadták ki az ország' kormányát: kik a' magok mulandó országlálókat oly részre hajlás systemájával beljegezték meg, a' melly mind az ő erőtlenségeknek mind alkalmatlan voltoknak bizonyoságául szolgált. A' Fr. Respublika' 10. dik elzendejében azt kívánta Országlószéketek tölünk, hogy a' Helvétziai földön lévő kevés számú Frantzia sereget, hozzuk ki onnét. A' Frantzia Országlószék, hogy a' ti függetlenségeket annál tisztesebbé tehesse, kapvakapott ezen alkalmatosságon; hanem a' körtetek lévő faktziók egyszeriben új dühösséggel mozgni kezdettek; a' Helvétus kezek Helvétus vért ontottak.

„Három elzendeig vetélkedtetek egymás ellen, a' nélkül, hogy egymást megérthettétek volna: ha továbbá magotokra hagyattatok, még meg három elzendőkig fogjátok egymást öldökölni, a' nélkül, hogy azután is jobban megértenétek egymást. Ennek felette, a' ti Hazátok Historiája bizonyítja, hogy a' ti belső háboruitok soha le nem tseledesíthettek különbben, hanem csak Frantzia országnak közbenjárása által.

„Való ugyan az, hogy fel tettem vala magamban, hogy semmi ügyesbajos környülállásaitokba ne avatkozzak: láttam, hogy egymás után következett különbkülömb országlóitok, töllem tanátsot kértek, de tanátsomat nem követték; sőt láttam, hogy önnön haszonkeresésekre és indulatjaik tellyesítésire, nevemmel vizszaéltek.

„Hánem nem tselekedhetem, nem is kívánom tselekedni, hogy szerentsétlenségeitek látására érzeketlen légyek, 's annak prédául ki tétatve hagyjalak. El állok feltételem mellől; közbenjáró leszek vetélkedéseiteknek eligazításában: hanem az én közbenjárásom hathatós fog lenni,

mint ahhoz a' nagy nemzethez illik, mellynek nevében beszélt.

„Ezen proklamátziónak kihirdettetése után öt napokkal, Bernában ölfegyülekezve kell lenni a' Senatusnak.

„Mind azok az Előjárói Méltóságok, a' mellyek a' Bernai Kapitulátziót foglaló formálódtak, el oszlanak, gyűlések' tartásától meg szünni, és hivatalos fogalatoffágaikat felbe szakasztani, köteleztetnek. Minden Préfektus foglalja el a' maga helyét. — Minden Tiszti Hivatalok, a' mellyek újertan formálódtak, szünyenek meggyűlések' tartásától. A' fegyverbe öltözött csapatok oszlanak széljé. Berna városába, a' Helvétiai 1. és 2. Fél-Brigadák szálljanak lé őrizetre. Csak azok a' Helvétus seregek maradhatnak fegyveres lábán, a' mellyek már hat hónapoktól foglaló málták a' Helvétziai tábornok. Mind azok a' katonaszemélyek, a' kik a' le folyt háboruban valamely hadvezető hatalmalfag' szoldján voltak (milvenek a' Roverea, Bachman &c, volt Emigrans Helvétus Regimentek, a' kik annak idejében a' Prantzia Respublika ellentsatáztak), és most a' fel költ Helvétus nép között szoláluak, azon helyfégek előjáróinál köteleztetnek le tenni fegyvereiket, a' mellyekben születettek.

„A' Senatus, 3 Deputatusokat küldjön Párisba. Hasonlóképpen küldhetnek a' Kantonok is különkülön. Mind azok a' Hazafiak, a' kik 3 elzterdők óta, Landamannok, vagy pedig Senatorok voltak, 's az óta a' Helvétziai Centrális országigléknek külömbkülömb ágainál egy vagy más hivatalt viseltek, hasonlóképpen meg jelenhetnek Párisban, azért, hogy azon elzközökre, a' mellyek az égygyelléget és tsendességet vizsgálhatják, és a' vetelkedő részeket egymással meg egygyeztethetik, útmútatók lehessenek.

„Részemről jusom van kívánni tölletek, azt, hogy sem valamely városotok, sem valamely közönség, avagy gyűlészet, meg ne próbálja valami olyan lépést tenni, a' melly az általam kihirdtetett intézetekkel ellenkezzék.

„Helvétziai lakosok! ElevenüljeteK fel a' remétségben!!! A' vezedelem örvényének szélén áll ugyan Hazátok; hanem, ezen szempillantásban visszra ragadtatik onné; és ezen plánumot minden jó gondolkodásu emberek bejbe fogják hagyni. Hanem, ha, a' mit én nem gondolhatok, tsakuzyan nagy szívmal ta'allatásnak hozótetek, Helvetus népe! olya-n, a' kik nem bírának elégseges nemes szívűléggel indulatainak és képzeleten fundált vélekedéleiknek a' hazatzeretést való feláldozásokra, ezen esetben felette méltosze távozottaknak kellene néktek a' ti öseiktől lennetek.

„Lehetetlen, hogy egy érzékeny ember istaláltasson közönetek olyan, a' ki által ne tiffa, azt, hogy az a' közbenjárás, melyet én magamra válolok, Helvétziára nézve egy jó munkója légyen azon Isteni gondviselésnek, a' melly a' ti nemzeteteknek, annak ennyi sok tsapdoftatásai és változásai között, megtartó, 's függetlenségeiteket védelmező, őrállója vólt; és hogy tsak egyedül ez a' közbenjárás légyen az az eszköz, a' melly, mind lételeteket, mint függetlenségeiteket megtarthatja.

„Szükség sziveitekre venni már valaha azt, hogy, ha öseitek égygvellége és hazafiai indulatjuk által, Respublikai alkotmányotok felállítatott, azt, a' ti faktzióitoknak rosziz tzélozásaik, ha tovább is így tartanak, el kerülhetetlenül elfogják veszteni: és tsak meg-gondolai is irázás azon történetet, hogy egy olyan fontos időszakaszban, midőn több Respublikai alkotmányok

lételeket vették, a' történet (*fatum*) égygyat a' leg régiebbek között el enyésztetett. „

„ *Bonaparte.*

(A' sokszor előforduló *Helvetus* nevezetről, nem éppen szükségtelen leszzen meg: jegyeznünk, hogy a' Frantzia írók, valamikor tsak ezen országnak Kántonnyairól égygyütt véve szollanak, mindenkor még tartják a' *Helvétzia* nevezetet: tsak a' Németek, és az ő kifejezéseiket követős, élnek a' *Swájtz* nevezetettel. Valyon pedig nem hiba e', az egy régi Swájtz vagy *Swytz* nevü Kántonról az egész országot, az ő öni nevezete ellen, és talám tsak azért, hogy az Déák, eredetü nevezet, Swajznak nevezni? En részemről ezt éppen olyan hibának tartom, mint *Orosz országot* ezen minden jó írók által bé vett nevezet helyett, *Moskauról*, erről az egy pontotskáról, *Muszka országnak* írni. De minden is inkább meg érti az italt, vagy beszédet, ha a' *Swájtz* vagy *Swytz* nevezet alatt mindenkor az azon nevü Kántont értem: magát pedig az egész országot *Helvétziának*, hasonlóképpen a' nevezett Kánton bélieket *Switzi lakosoknak*, 's az egész ország bélieket, *Helvétusoknak* mondom.)

Mi némaü érzékenységgel fogadtatott légyen *Helvétziának* különbözőkülömb Kántonnyaiban a' *Bonaparte* proklamátziója, még erről nem sokat lehet olvasni. *Báselbül* Oktob. 7. dikén irták, hogy ezen proklamátzió, 's meg annak szemlélése, hogy *Báseltől* fél orányi meszszeségre *Hünningen* táján, feles számu Frantzia sereg gyülekezék ölfize, nem kitsiny szeget ütöttek a' *Báseli lakosok* fejibe. Az *Elöljárók* tsak *Deputátusokat* küldöttek el innét, *Bernába*, *Swytzbe* és más Kántonokba tanáts' kérdeni: hanem fegyveres népet még eddig sohová se küldöttek. — A' vérontás azonközben, mint a' következő levelek

mutatják, a' két ellenséges részre vált fegyveres nép között, még Oktobernek első napjaiban is tüzesen folyt.

Lausanna, Október 1. ső napján. Innét 4 óra távolságra *Orbe* nevű Waatlandiai városra, 400 parasztok valami *Pillichody* vezérjek kermányozása alatt réá ütöttek, és azt meg vették. — Mihelyt ezt itten a' kívándórlott Országlószék megértette, sereget rendelt ki a' város' viszfza vételire. Mind a' két rész mérgesen verekedett: végezetre oda hsgyta a' Pillichody népe a' várost, és a' szomfzéd hegyekre vette fel magát. Az Országlószék katonái, 30 fegyveres parasztot fogtak el: ugyantsak hozzájuk a' fel támadott néppel tartó *Gen. Roverea* is fogságra esett *Morges* táján.

Appenzel, Oktob. 4. s dikén. Éppen most lépe bé hozzánk egy követ ezen tudósítással, hogy az ölszfe szövethezett nép' tábora, a' *Gen. Bachman* vezérlése alatt, 6 csoportokban, a' kívándórlott Országlószék seregével, a' mellyet *Gen. Aufdermauer* vezérelt, meg ütközött, és ezt meg verte, 's tabori muzsika szó mellett megkergette légyen. Még azon estve bé szállottak a' győzedelmesek *Péterlingenbe*, oly tzállal, hogy ellenségeiket a' következő napon is meg verjék, &c. —

Berna Oktob. 4. s dikén. A' tegnapi győzedelem után 400 emberek estek 4 ágyukkal együtt hozzánk fogságra. Ma is előre való nyomulásban foglalatoskodnak seregeink. Kévés napok alatt az egész Waatlandia meg fog hódolni. Az eddig Lausannában tartózkodott Országlószék, *Genevába* készül. Ez szerént 8 napok alatt véget vethetünk a' verekedésnek.

Berna Oktob. 6. s dikén. Szövetséges népünk vezére *Gen. Aufdermauer*, tegnap estve Kapitulációval *Heyburg* váróllát el foglalta. Az egész

örzõ sereg, *Clavel* nevü vezérjével légygyütt hadi fogásra ajánlotta magát, mi ekután a város néhány órákig ágyuztatván, annak lakosai azzal kezdeték volna *Clavelt* fenyegetni, hogy, ha nem kapitulál, fegyvert fognak ellene. A' mi vezérünk *Gen. Bachman*, 30 ezer emberrel nyomúl *Waalandiában* elő lelé.

Tigurum (Zürch) Oktob. 8-ikán. Éppen most lépe bé az az örvendetes hír hozzánk, hogy szövetséges fegyvereseink táborá, győzedelemmel bé nyomúl légyen *Waalandiába*. A' kivándorlott *Ostgöthzék, Lauzannából* által szaladt a' *Frantzia földet*. Ezéiz *Helvétzia* örömbé merült fegyverünk *Izerentsjén*. Mostan értelmes és jó hazafi emberek a' kormányozóink: melyre nézve *Izerentsés* jövendőt remélhetünk. — (Ebből az örvendező tudósításból úgy látszik, hogy *Oktob. 8-ikán* semmit nem tudtak *Tigurumból* a' *Bonaparte* proklamátziójából.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Frantzia Köszpublika.

Leissegues *Frantzia* tengeri vezér eligazítván az *Algirtai Fejedelemmel* a' dolgot, onnét egyenesen *Tunishoz* evezett el, és ott is véghez vivén a' mi rea biztatott volt, egy előadást küldött *Toulouból* a' tengeri *Ministeriumhoz* a' történeti dolgokról, melynek ez a' summája:

Dele ötö 10 órákor meg érkezésünk után, által adtam *Devoire* polgárnak, a' mi itt lévő *Agensünnek*, a' szükséges irásokat. — Másnap 9 órákor, ugyan ő tölle és tiszteimtől, 's az itt lévő *Frantzia* kereskedőktől kísértetvén, a' *Barde* felé indítam egész ceremoniával (*Barde*, a' *Bey* lakóhelye, egy órányi távolságra *Tunistól*). Be vezetettvén hozzá, a'zibe mentem, velle kezdet fogtam, melyet ő egész indúlatral meg szorított. Le ülven melléje, így szólottam: — „Az

Első Konzúl éngem' azért küldött hozzám, hogy mondjam meg néai: hogy úgy esett legyen az Első Konzúl értésire, hogy azokkal a' Keresztyénnel, a' kik itt fogságban vannak, igen rútul bánának; hogy azok közzül, a' verés és egyéb írségek miatt lokak el vesznének, hogy az Első Konzúl a' Napolyiakkal és a' Középtenger körül található egyéb Hatalmasságokkal, békefélegben lévén, azt kívánja a' *Bejtől* (Fejedelemtől), hogy ha tsakugyan folytatni akarja a' keresztyének elfogdosztását, tehát legyen gondja arra, hogy szolgáltaták ki nékiek a' mi az élelemre szükséges, 's ne bánnyanak olyan rútul velek, hanem úgy, mint hadi fogjokkal; hogy azok a' szegény Szárdiniai lakosok, a' mellyek ez előtt 4 elzendenökkel Sr. Péter szigetén, a' Frantzia Ageus szállásáról a' Tunisi tolvajok által ide rabszolgaságra hozattattak, haladék nélküli szabadon bocsátassanak; 's hogy a' Frantzia és Afrikai partok között való kereskedés helyreállítottván, a' Fejedelem a' mi kereskedőinket védelmezze, és prédáló hajóssai által, zászlóinkat tiszteltesse.

A' Fejedelem így felelt: — „Az Első Konzúllal való békeféleget ő igen kívánja; azon pontokat, mellyeknek teljesítetéseket ő tölle az Első Konzúl kívánja, ő igen helyeseknek találja, 's magát azoknak bétöltésekre egész készséggel ajánlja; és arra határozta magát, hogy Parisba követséget küld, hogy az Első Konzúllal égygyeffélegre lépjen, és néki az ő országglasához szerentsét kívánnyon. Azután kavéval kínált és maga is égygyütt kávézott velünk, a' mellynél nagyobb tizteletet ő az audenzia adás alkalmarosságával nem mutathat. Tölle az ő Minisztere látogatására mentünk, a' kitől egy igen szép aranyos készületű Damaskusi kardot kaptam barátságának záloggául ajándékba.

Más nap ugyan ezen Minister a' Fejedelem

palotájában vendégelt meg bennünket, pompáson, és egész Frantzia készülettel. En is el hívtam ötet az után a' Frantzia hajóknak megnézésekre. Mind a, mind pedig a' Fejedelem, föes útra valót küldöttek számunkra; a' mely, marhahusból, majorságból, 's egyéb e' s félékből állott. En is jó ebédet adtam a' Ministernak és kísérlőinek. Mikor az Első Konzúl egészségiért áttunk, 21 ágyulövések dörrögtek. Végezetre ágyú és puská által való gyakorlást tett előtte fegyveres népünk, melyről azt mondotta, hogy ő olyant nem tudott tsak képzeni is. Katonáinkat 6 ezer Livrákkal ajándékozta meg. Elbutsuzásakor 10 ágyulövések által köszöntöttük.

Más nap butasuzni menvén a' Fejedelemhez, meg mondottam, hogy nem mozdulok addig tölle, míg 27 nélla rabszolgáskodó Corfikai születésű szereztséleneket szabadon nem botaáttat. Nagy bajjal erre is réá állott. Azután hajós legényeim ellen panaszolt, azt mondván, hogy néhány mas nemzet béli rabjait el szöktették; illendőnek tartottam meg ígérni néki, hogy azokért a' váltságot le fizetjük. Mind ezek után gonviselesem alá ajánlotta azon személyeket, a' kiket az Első Konzúlhoz követfégbé rendelt, és a' néki szánt ajándékokat.

Az ajándékok, mellyeket a' Fejedelem küldött, ezek: 6 Arabiai paripa, 2 kantza, 3 orosz-lány, három strutz madár, 12 vadketsyke, 1 ketskebak; ezek az Első Konzúl számára valók. A' Külső és Tengeri Ministereink Izámokra is küldött egy-egy paripát.

Jelentés.

Midőn egy közelebbről kiedott jelentésemben, leírtam bőven, mi akadályoztatta legyen mind eddig az *Orvosi és Gazdasági Tudósítások*

megindúlhatásokat; ugyan akkor, hogy az érde-
mes Előrefizetőknek, a' mennyiben lehet eleget
tegyek, azt ígértem vala, hogy még ezen esztendő'
hátra lévő darabjában, annyi árkusok igyeke-
zem ki adni, mintha az esztendő elein, mindjárt
meg ndú hattak volna.

Ezen jelentésem alig érkezett le a' Hazába:
's azonnal némely Előrefizetők azt adták értésem-
re, hogy ők azzal tökéletesen nem érik el tzel-
jokat, ha ezen esztendőben, annyi árkusok jönnek
is ki, mivel sok gyűlvén egyszerre reájok, nem
érkezhetnek azoknak figyelmetesen leendő elol-
vasására, 's félre vetik haszon vétel nélkül, a'
mire már régen előre fizettek. Melyre nézve,
ha tsak azt akarom elérni, hogy az Előrefizetők-
nek elégtétetődjék: sokkal helyesebbnek itélnék,
(azt irták) hogy az 1802-re le tett pénz, a' Fő
Posta Hivatalnál, iródjon által 1803-ra; 's ak-
kor osztán annak rendiben induljanak meg a' Tu-
dósítások; így a' Munka sem fog haszon vétel
nélkül félre tétetni, 's az Előrefizetőknek sem lé-
szen rövidségük.

En ezt, Posonba bemenvén, az Ország Gyű-
lésire egybe gyűlt Rendek közt lévő Nagy ér-
demű Előrefizető Uraimmal nagyobb részént, kös-
zölvén, abban egygyeztek meg: hogy az ezen
esztendőre, előre letett pénz, tétetődjön által
1803-ra, 's tsak akkor induljon meg a' Munka,
melyekhez képest, én, a' Postán már a' jó rend-
re nézve mindent el végeztem.

Az Orvosi és Gazdasági Tudósítások tehát
már e' szerént, tsak 1803-mal indulnak meg.
A' mely Munkát, ha talán még, a' már béírott
Előrefizetőkön kívül, valaki jártatni kívánna:
méltóztassék még Januáriusig, nevét, 's lakhelyét,
azon Postahely feljegyzésével, a' honnan legköny-
nyebben megkaphatja leveleit felküldeni.

Telyes erőmmel azon lészek, hogy ha ezen

elzrendő eleivel reám jött, szinte halált okozott nagy betegségem, az *Orvosi és Gazdasági Tudósítások* kiadhatóságában meggátolván, nagy érdemű Előrefizetőimnek az unalmas várakoztatással kedvetlenséget szerzettem: annyival inkább igyekezni fogok, gyenge tehetségem szerént, róllam, 's tsekély igyekezetemről vett jó vélekedéseknek megfelelni.

Irtam Bétsben, Oktober 16:ik napján 1802.

Sándorffi József

Orvos Doktor, a' Bétsi Orvosi Kar' Tagja, 's az *Orvosi és Gazdasági Tudósítások* kiadója.

Előszszöri Hiradás;

A' melly által a' Kir. Magyar Helytartó Tanács közönségessé téteti, hogy boldogúlt Nagy Ignácz Székes Fejérvári volt Püspök úr hátrahagyott javainak mostani hól, két ezen Ország béli, és a' nevezett Püspök úr' névén lévő, Aerariális Adósság=levelek, a' mellyek, egygyik t. i. Székes Fejér vármegye részéről és a' Helytartó Tanács' 7847 száma alatt való lévén, 533 fl. 20 kr. Kapitálisról, a' másik pedig Velprim Vármegye részéről és a' Helytartó Tanács' 10.986 száma alatt való lévén, 111 fl. 27 és $\frac{1}{2}$ kr. Kapitálisról szollanak, el veztek legyen.

Minthogy ezen nem található két Aerariális Adósság=levelek miatt a' hátra hagyott Vagyonnak elrendeléséhez nem lehet fogni: erre nézve az említett Aerariális két Adósság Leveleknek mostani lehető tulajdonosla ezen Hirdetés által meg hivattunk, hogy minden azokhoz lehető törvényes kívánságait és jussát a' Királyi Magyar Helytartó Tanács előtt, illendően mutassa és bizonyítsa meg (legitimálja) annyival hamarabb

és bizonyosabban, hogy különbben, a' nevezett két Adó-lág = levelek, ezen Hirdetés napjától fogva számválván egy esztendőnek lefolyta után, Amortizáltatának és semmivé té etteknek lenni tartataknak, és senkinek azokhoz semmi jussa és szava meg nem halgattatik, hanem az ő egéfszummájok tzerént mind két Kapitálisok, minden további várehozás nélkül ki adattatnak, Poson, Sept. 6 = dikán, 1802 = ben.

* *

A' Magyar Biblia mintegy huszszor jött ki eddig az időkig különbkülömbféle Formataban: Ezek nem olyan betűkkel voltak nyomtatva, hogy azokat az üregek nem olvashatják, az ifjak olvasván izemiket elrotitják, kivéve a' Vifolyi, Váradi, és Casseli, v. gy inkább Norimbergai ki adásokat, de a' mellyek rége a' ritkaságok közzé számláltatnak. A' többinél valamivel olvashatóbb volna a' Lipsiában (Posonban) 1776-ban lett ki adás, hanemha ez mindenütt tellyes volna nyomtatásban e-ett hibákkal. Én gondolkodván a' Magyar Bibliának, olyan kinyomtatásáról, melly a' nevezett alkalmatlanságoktól és hibáktól üres, azomban a' fokot nem tanult olvasóknak az olvasás közben származható kétségeiknek eloszlatásokra alkalmas, de nagysága miatt drága ne lenne, a' dologhoz értő jóakaróimat meg kérdeztem, mellyiket kellene az eddig ki jött Bibliák közzül követésre fel verni? Egyenlően azt felelték, hogy a' Váradi Biblia kinyomtatásával tzelomat leg jobban el érném, és azzal a' Publicumnak nagy hasznot tennék, ha azt 1 = ször A' mai Orthographia tzerént, 2 = ször tisztább papirosra, 3 = ször nagyobb betűkkel nyomtatnák ki, mint van az originál, és 4 = ször a' széleken lévő rövid magyarázatoknak meg = vizsgálásokat

valamelly alkalmas emberre bízám. A' hátról
 elsőbb dolgokra nézve semmi nehézség előttem
 nem volt, az utólsótól is megf szabadított a' Pálfi
 Reformata Ekklesiának L. Pásztorai T. T. Batho-
 ri Gábor Ur, a' ki hogy a' Publicumnak e' rész-
 ben is szolgálhasson, magára vállalja a' jegyzések-
 nek megvizsgálásokat, azoknak a' szükség szerű
 való változtatásokat, a' hol kell a' régiaknak el-
 hagyásokat, azok helyett újaknak bé tételeket.
 Illyen készülettel lévén alázatosan jelentem a'
 Publicumnak, hogy én a' Bibliának a' Váradi
 formára való ki adásához akarok kezdeni, a' ná-
 lunk találtatható leg tisztább papirostra, épen
 ezekkel a' betűkkel, mellyeket mutat ez a' hír-
 adás. De mivel az illyen nagy munka sok köl-
 tségbe kerül, elő fizetésre kell ezt bocsátanom.
 Az előfizető Uraknak egy exemplar, melly az
 originalnál egynéhány árkussal vastagabb lesz, 5
 Rft. és 40 xron fog adattatni, mások 7 Rfton
 fogják meg szerezni. Az e'őre fizetésnek utolsó
 terminusa, ezen a' folyó 1802. évi első szentendők
 utolsó napja lesz. Kéretteinek illendő válaszolat-
 tel a' Hazában lévő T. T. Esperest Urak és a'
 T. T. Lelki Pásztorok, hogy ezt az én igyekeze-
 temet a' vizgázások alatt lévő híveknek tudok-
 ra adni, az előfizetőktől a' pénzt fei venni, és
 minekutánna azt öszvegyedték, francoon küldendő
 Levelek által engem arról előre tudósítani mel-
 lőztassanak, kiki mennyit szedett bé? hogy így
 előre láthassam hozzá foghatok a' munkához.
 A' ki 20 s-ra való praenumeratiot özve szed, an-
 nak a' husz exemplarokon felyül egy exemplar
 ingyen adódik. Pesten Junius 15. napján 1802.

Trattner Mátyás
 Priv. Könyvnyomató.